

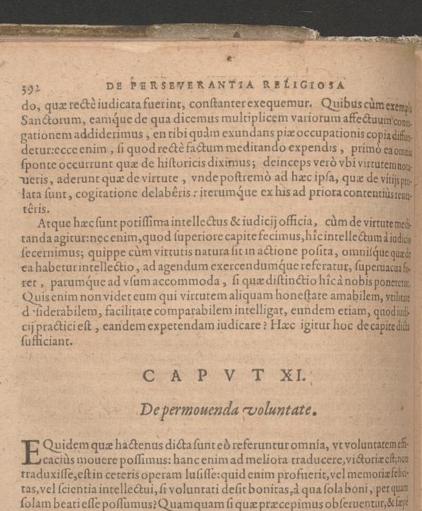
Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate lesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile Antverpiae, 1622

11. De permouenda voluntate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-47032



solam beariesse possumus? Quamquam si quæ præcepimus observentur, & szie aclapiùs voluntati obiecta fuerint, fieri no potest, quin à quauis durissimapes tinacia recedens, paulatim emolliatur.

Estautem duplex voluntatis permotio; vna quæ sensu fit, altera quaiudico atque ratione. Sensu vel quasi sensu solo fieri credenda est ea omnis motio, qua voluntas aut appetit, aut anerfaturaliquid, sola alicuius rei intellectui mcognita & iniudicata appetentia, ex impetu & subitariè exorta: & quamuis done boni & mali nulla ratio apparet, non site ius modi motio annumeranda peccans in deterius tamen vergit, eoque ipso vitiosa est, & homine nondum digna, quo ratione & intellectu nondum est prædita; qui cum accesserit, tum vere & pette Ctè humana fuerit, sed vel bona vel mala pro reinatura.

Hinctamen clare pater quanti facienda, quamque acriter compescenda lin cuius vel sunt motus tam celeres, vel tam potentes, ve solo cuiusuis reiobiechi

rapipossir, secumque cetera rapere: idenim cæco & improuiso impetu cum siat, non potest non maximis expositum esse periculis? Eundum igitur obuiam, quod siet si numquam inexplorato ferri quopiam sinatur, si sanctis multis desiderijs tantopere quasi oppleatur, vt ceteris non sit locus, si denique rationis frænis obedire longa consuetudine doceatur. Hosergo impulsus cæcos omittamus.

Alia & nostro instituto apta permotio voluntatis est, quæ cum iudicio & ratione sit, videt, & quid velit intelligit. Est verò hæc ipsa vel praua, vel recta; praua quidem si aur prauo iudicio extationi que peruerse consentiat, aut cupiditate abducatur, vt à recto iudicio & ratione dissentiat. Quod malum vtrumque perfectissime cauemus, quando rectame am facimus: rectam autem ita demum faciemus, si nobis probe sit voluntatis natura perspecta, & easedulò admouerimus omnia quæ in id quod rectum est ducant, amoueamus omnia quæ in prauu forsan shecterent, vel à recto abducerent. Quod vt præstemus, id ratum & sixum esse debet, voluntatem ita natura sua moueri ad appetendum bonum, seu verè bonum, seu quod bonum puter, vt neque possit quidquam appetere nissi neo boni & optabilis aliquam speciem videre se putet, neque possit non id auersari quod cùm inspexerit nullam in eo niss mali, incommodi atque sugiendis peciem videt, neque tandem possit humanitus eius res resutare amorem, quam sibi vt bonam, vt rectam, vt amabilem, & omni ex parte expetendam osservidet.

Et quidem certa sunt hæc, eoque notanda diligentiùs quòd exijs, id quod mox dicturi sumus arcessetur: nec sanè difficile tuerit voluntatem ad eius rei permouere vel odium vel amorem, cuius vel mala vel bona funt in confesso:itaque corum, qui suspensos æternitatis expectatione non gerunt animos, nemo vmquam laborauit, vt vel sibi mortem formidandam, vel vitam persuaderet appetendam. At quoniam frequentissime dubitatio non exigua exoritur, Sit nécne commodum, & quamuis commodum, an tamentantisit vt eius causa vel voluptates relinqui, vel subiri labores debeant, atque hine graues, rationem inter & sensum, exoriuntur pugnæ, varioque & alternantimotu, volens nolens, à seipsa discrepat voluntas: quando id genus dubitationis inciderit, tum cert è ratiocinationisest & intellectus suis egregie defungi partibus, totasque quantas habet vires exercre. Etenim lux iple est animi, folus quid verè bonum, vetè malum sit agnoscit, eiusque proprium munus est, vt falsitatem detectam & depulsam luce veritatis reuincat, reiecto que, quo se sictum bonum obregit, delectationis blando inuolucro, veram finceramque bonitatem omni conatu profequendam offerat. Vhi ergo de cuiulpiam rei bonitate agitur, hic mihi protinus intellectus & iudicium, seueri insurgant, sensum & delectationem neineorum limites inuolet, imperiolissime refrænent, & si quo casu irruperit, seuere indicta pæna coerceant, protinusque qu'am longissime ablegent.

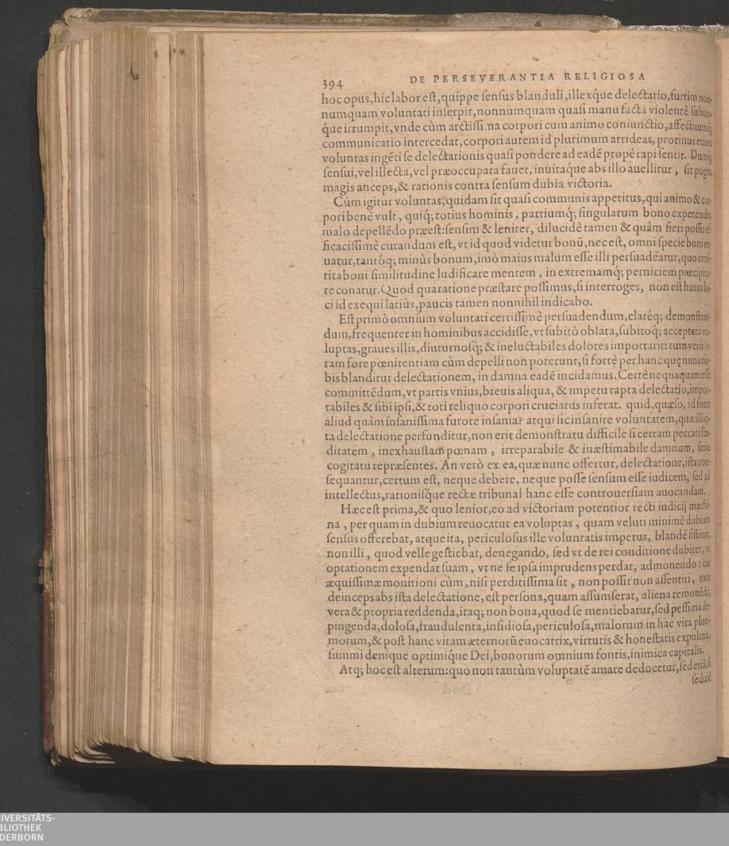
Quod si egregiè constanter que perfecerint, tum verò prona sunt cetera: at



mpla

ZĢ¢

oct-



sedulèid fiat, mox ab illicita cupiditate no recedet solum, verum etia execrabituracerrime, neq; tunc laborabit intellectus, vt volutati probetne quide nomine bonitatis aut commodi voluptaté esse dignanda. Quis enimsanæ métis milletalentorum iacturam dixerit vtile, si quando per eam semiobolus acquiratut? quis illudesse bonu &viile, quod fugacissime delectationis arrifu, nos omnibus diuina gratia bonis enertit, & inmalor u omnium inexpiabilem voragine letali peccato detrudit? Hoc auté ve in confession veniat, si obtinere potuerit, penitus fuerint omnia peccata debellata, sensibusq; sub iugu missis, recterationi obedientissimè cucta subdétur. Quod cum tanti sit mométi, repeto, & verbo vno memoriæcomendo, tria heevt obserues: Primò, quidquid sensui obijeitur in dubiú renoces; Secudo, si malu esse indicas, specié boni remoue, mali appinge; Tertio, nequaqua optabile, sed fugiendum & detestandum, dilucidistime commonstra.

lam verò vrad virtutem, ad rectè factorum imitationem, ad perfectione voluntas excitetur, opposita via procededum, sunto; ea singula sic nobis essingenda, vt ab eis prouide remoueatur quidquid auerfatione, horrorem, timorem, odium, contractionem animi, aut similé vllam gignit affectionem, contraria verò omnia & que excitatiores reddunt animos, qua q; virtutis ardote succedunt, aduocemus: quam in rem faciunt ea omnia quæ de honestate, vtilitate, facilitate

virtutis dicta funt.necest quod plura superaddam.

Sunt autem, vt ad illas deniq; propiùs accedamus, plurimænumero, & variæ voluntatis motiones, quas affectum dicimus, quæ natura sua imperu ferutur, & adid quod gratum aprumq; obijcitur, suopte nutu seseapplicant & adiungunt: quo fit vt si prudente iudicio, aptè & ad alique affectum conuenienter, aliquid voluntati offeras, omneq; id quod horrore aut auerfationem pareret, dissimules, obtegas, amabilitate induas, protinus is, ad que apposite accommodata res est, affectus, in eam vi sua & propensione natura deferatur. Itaq; vide qua sit, quam appetant, singulorum affectuum esca, hacillos delinito, hancappone, & sponte ad quænis optima sequentur. Contraverò si aduersandum, si sugiendum aliquid docere velis, ostéde in eo non reperiri quod eos delecter, reperiri quod sit molestum, & exterreat, protinusq; illi, quos auersantes vel deterrentes nuncupare possiumus, affectus excitabuntur, timor, odium, detestatio, & similes.

Primus,& ceterorum omniu excitator,ac propè moderator,est amor,qui est affectus quidam quo nobis bonum placet; itaq; & excitatur à bonitate cognita, & bonitati cognitænegari vix potest, (etenim ea loquimur quæ vr plurimum folent fieri)nifi alicunde eimali aliquid affingatur. Hinc virtutem alterius, extra æmulationem politi, amare facillimum est, cum eius à nobis pulcritudo sine labore videatur: vnde consequens est, vt in Sanctis, ijsque potissime quos diligimus, eius amore facile ducamur; inde verò dum quadam istius alienæ virtutis amabili cogitatione delinimur, procliue admodumest, omninoq; curadum, vt ad nos deflectamus, eandem q; nobis virtutem exoptemus. Et quanto digniore,

etian

Sc cor-

fficet-

npor-

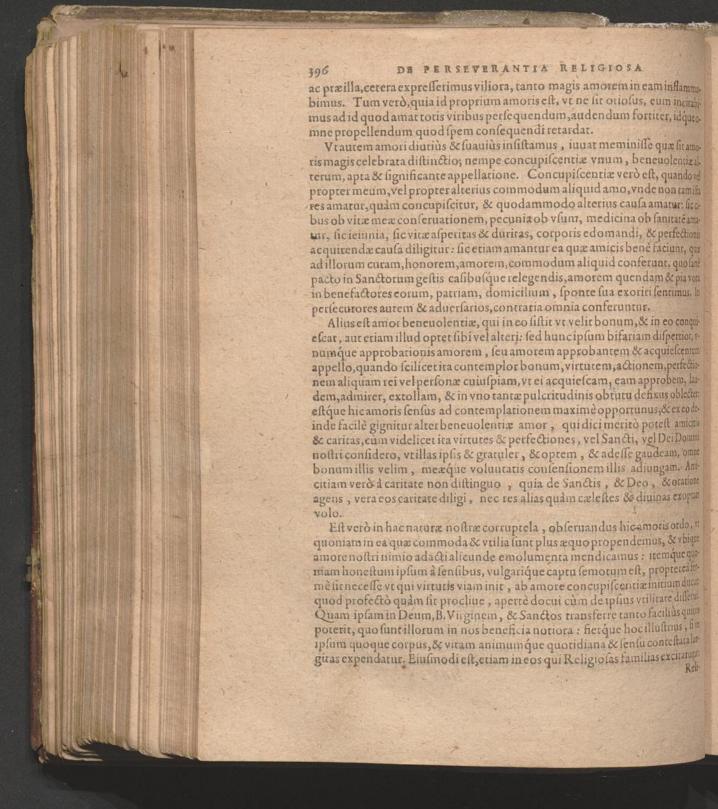
con.

: 01

m

uédi,

plan-lem,



Religiosienim Patrum suorum sudores bibunt, labores merunt, paupertate ditantur, nuditate vestiuntur, præceptis imbuuntur, disciplina excoluntur, perficiuntur exeplis, auxilio & meriris confirmantur, patrocinio securi degunt. vllusne vmquam parens exstitit qui tanta filio commodaret ? Sed hinc ecce quam patulus ad amorem approbationis datur transitus : quod enim tantopere nobis commodum, sapeque necessarium videmus, annon continuò vi bonum approbate, extollere, mirari, consentaneum est: Exinde tandem, si is qui hoc bono præditusest, ratione & intelligentia pollet, quidrestat, quam vt sancta eum amicitia, & inuiolata caritate prosequaris? Certe in D. Bernardo repe-hom. 44. in ries caritatem fraternam ab insta homini in seipsum naturali quadam dulcedine vim sumere, indeque humorem illum terrenum, vi & quasi anima gratia ita vegetari, vt quasi in gemmas, ita in fructum pietaris erumpat. Idemque sanctus Doctor tum epist. 11. tum lib. de diligendo Deo, docet necesse esse, vt. quia carne constamus, carne ducimur, nascimur; amor etiam nosterà carne initium sumat, Iraque id primum solere esse asserit, vr homo se diligat propter se; inde verò, quia le fine Deo essenon poste, Deumque sibi ad omnia necessarium vider, Deum amat propter se: sie autem occasione propriæ necessitatis at que vtilitatis Deum frequentando & gustando, paulatimiam eum propter ipsim diligit, tantaipsius bonitate permotus: hinc autem ad quartum illum amoris gradum tenditur, in quo Deus ita diligitur, vt nihil nisi propter illum diligatur, ad eum omnia nostra referantur, nec iam se homo nisi propter Deum diligar. Qué gradum ita miratur Sanctus idem, vt exclamet, Afferant hoc, si qui experti sunt, nuhi, fateor, in haç viça impoßibile videtur, perfecte illum gradum apprehendere.

Verum haceo dicta funt vegradatim ad perfectiora conscendamus, debetque omnis nosteramor, seurerum, seu virturum, seu Sanctorum, nos ad amorem Dei Domininostri ducere, eiusque gratia vigere. Obsernandum verò nobis est, solere quibus, causis enascuntur, ijsdem quoque conservari & augeri affectus, nec vuquam coulque perfectionis hac in vita nos prouchi, quin imperfectialiquid in nobis lateat; quare licet amorem illum impertectiorem, qui sua vtilitati leruiat, prætergressi fuerimus, vtile tamen & consultius fuerir, subinde ad eam, quam ex re amata percipimus, vtilitatem spectandam redire, & conceptas amoris flammas redintegrare : at in meliotem & perfectiorem quendam modum licest ista cogitatio sectenda, vt dum beneficentiam vtilitatemue consideras, non iam proprer vulitatem ames, sed ex ea ratiocineris fieri non posse, quin res vel persona sic benefica, sic vtilis, miram quandam in se ipsa bonitatis & amabilitatis copiam recondat. Debet igitur vtraque vtriulque ope res sustenta-

ri, vrilitate bonitas, bonitate vtilitas.

Sed quoniam toties bonimalique sir mentio, & in eis affectnum cardo vertitur, prætermittere non possum quin bonum, varium esse & multiplex admoneam, malumque totidem oppolitis modis accipipolie. Bonum ergo primo Ddd 3

atmo-

mila

Lico-

o fant

1 7011

115, II

inqui-

, lu-

ecter.

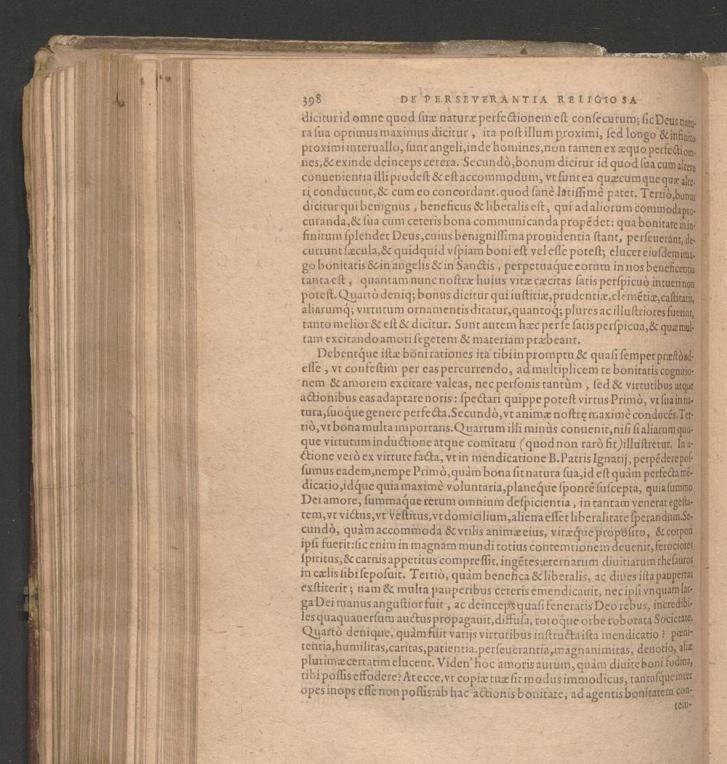
omnt

Ami-

LEIONE

quies , fi is

Reli



templandam transuola: est enim hoc quam maximè vicinum; reperies que plurimum quod ames, quod suspicias in illo; & quamquam ijs que iam antè cogitastissimilia sint, erunt tamen hoc loco tanto gratiora, quo persone solent amabiliùs menti obuersari. Quòdsi hinc denique ad Deum ipsum contemplatione sustiollaris, tum verò extremam dignamque orationi sue coronidem imposueris: id tamen quomodo sieri possit, separatim, & loco conuenientiore dicetur.

Adhæc satis suerit, vno verbo breuitatis causa monuisse, fore frequenter opportunum desse ctere in opposita viria, & perpédere quantum illis mali insit, tot-que modis malum, quot bonum dici : estenim Primò, naturæ quædam euersio; Secundò, dissonatia & inimicitia quæda eius cui inest; Tertiò, malignitas quædam & inuidentia, quæbonum arcet, varia mala importat; Quartò, viria plurima, sæda, probrosa proseminat. Atque hinc erga id quod peruersum est excitatur odium, eo modo, ordine, & ita multiplex vt amorem dixi erga virtutem.

Ceterum id quo que ad extremum tenere debemus, parili ad permouendam voluntatem vipollere bonum & malum, siue verè fuerit eiusmodi, siue tantum eiusmodiesse credatur: at verò cum neque rationi sit consentaneum, vt veris æquentur falsa, planeque præsentissimi sit periculi, & propè certi exitij duce falsitate abduci, hienobis, quod initio monuimus, iudicium & ratio solerti oculo vigilent, vt simulata à sinceris, à veris sicta secernant, idque semper pro cetto habeant, bonum esse non posse quod non suerit honestati virtutique coniunctum; quod verò à virtute, à ratione, à Deo seiun & um fuerit, nonnisi malum esse posse.

CAPVT XII.

Aliæ in voluntate motiones recensentur.

Exea quæintercedit arctissima corpori cum anima coniunctione, cum experiamur nihil deserriadsensus, quin protinus in ipsam animam, vel repercussum, vel expression penetret, ipsaque suo corpori totasit sentiendi ratio, viderinouum non debet, si earum perturbationum quæ in appetitu sentiente insunt nomina, ad appetitum intelligentem, seu voluntatem transfero: ipsa enim est quæ amare, odisse, desiderare, sugere; gaudere, tristari, sperare, desperare; timere, audere, irasci persectius dicitur. De his igitur pauca, tum de alijs affectibus qui sunt missiores.

Cùmergo desiderium sur motus in bonum absens, & concupitum; est virturu, & rerum sanctarum desiderium inflammandum, partim exaggeratione honesti, & villisatque commodi quod illis inest, vtante dictumest, partim sedula eius que in animum nostrum exillis redundat pacis & perfectionis recogitatione. Verumnihil ita stimulandis desiderijs est esticax vt amor, quare cuius amore

alte-

onus

de

ma-

ntia

non

atis,

nul-

ad-

que

uq-

101-